

Hartkornsejere blive forholdsvis færre, og færre i Kommunerne i Forhold til dem, der ere fritagne for at betale Præsten hans Løn, og det gaar jo saaledes, at de i somme Kommuner ere svundne ind til et ganske lille Mindretal af hele Menighedens Medlemmer, som desuagtet vedblivende maa betale hele Præstetienden. Det er selvfølgelig ogsaa Hovedhensigten med det foreliggende Forslag til raade Bod paa dette Forhold, og det sker ogsaa for den ene Fjerdedels Vedkommende, men det er ikke nok, efter min Mening hverken halvt eller helt nok, thi selv om dette Forslag bliver vedtaget som Lov, ville dog de nuværende Tiendeydere, ikke alene saa længe de maa betale de aarlige Bidrag til Renter og Afdrag af Tiendelaanet, men ogsaa naar de en Gang ere naaede frem til at faa Tiendelaanet helt afbetalt, i Virkeligheden fremdeles komme til at lønne Præsten med de tre Fjerdedele, idet han vil faa en Del af sin Løn gennem Renterne og den Kapital, som de efterhaanden have indskudt, og som er blevet sat ud i dette Øjemed, medens alle de, der nu ere fri, fremdeles ville vedblive at være fri for at betale noget som helst til Præstens Løn ud over de 25 eller 50 Øre, som de ofre til hver Højtid til Præsten, som de andre for øvrigt ogsaa maa gøre. Naar det siges, at disse tiendefri komme til at bidrage til den Fjerdedel, som Statskassen kommer til at betale, da det jo er deres Penge, siges der, som Statskassen betaler med, kan man jo godt sige dette; men saa kan man akkurat med samme Ret sige, at det er med deres Penge man betaler Tilskud til alle Landets Lærere og alle Landets Skoler, lige fra den mindste Landbyskole og op til Universitetet; det er ogsaa med deres Penge, man betaler alle Landets Embeds- og Bestillingsmænd og mange andre. Men i Virkeligheden ville de jo ikke komme til at betale en eneste Øre mere, hverken i direkte eller indirekte Skat, selv om dette Forslag her bliver til Lov. Det eneste, der kan siges for dets Vedkommende, det er dette, at naar Pengene ere givne ud til at lønne Præsten med, kunne de ikke anvendes til andre Formaal, hvorved de maaske paa anden Maade kunde faa en Fordel, som det vistnok vilde blive vanskeligt at paavise for de enkelte Vedkommende. Men selv om det kunde paavises, vilde de i dette Forhold staa akkurat lige med de Tiendeydere, der betale de $\frac{3}{4}$, og som ogsaa efter dette Forslags Vedtagelse vilde komme til at betale alle de øvrige Skatter til Staten, baade direkte og indirekte, uden en Øres

Afkortning. Det kunde lige saa godt træffe sig, at disse kunde anvendes til Formaal, som de ogsaa kunde have Fordel af. Nej, med Hensyn til den ene Fjerdedel af Tienden til Præsten ere alle Menighedens Medlemmer jo stillede under lige Vilkaar, og naar man kan stille dem under lige Vilkaar over for den ene Fjerdedel, hvorfor kan man saa ikke stille dem paa samme Maade over for de øvrige tre Fjerdedele? Det er netop det, jeg ønsker. Jeg finder, som sagt, at det er naturligt og rigtigt, at Menighedens Medlemmer hjælpes ad i Forhold til deres Evne at bære de Udgifter, som Præstens Løn nødvendiggør. Og det kunde efter min Mening ske paa en meget simpel og let overskuelig Maade, nemlig ved at lade Kommunen være Laantager i Stedet for de mange forskellige Tiendeydere og i Stedet for at lade de nuværende Tiendeydere betale de aarlige Beløb lade Kommunen betale det hele Beløb af Kommunens Kasse, og saa paaligne Beløbet ligesom man paaligner Kommunens øvrige Udgifter, eller ogsaa, om man endelig hellere vil, paa Formue og Lejlighed. Paa denne Maade ville alle Beboerne i Kommunen komme til at deltage i Udgiften til Præstens Løn i samme Forhold, som de deltage i de øvrige Udgifter, som Kommunen har. Og det vil jo egentlig, hvis man gør det, heller ikke være synderlig andet, end hvad man har gjort med Hensyn til Lærernes Løn. I gamle Dage var det ogsaa hovedsagelig Hartkornet, som betalte den største Part af den Løn, som Lærerne skulde have, den største Del af Kornet, Furagen, Brændet, og hvad det nu alt hedder, Nannest og Smaaredsel. Alt dette er nu afløst, og betales af vedkommende Kommunekasse. Men naar alle Kommunens Beboere kunne være fælles om at lønne deres Lærer, synes det mig ogsaa, at de kunde være fælles om at lønne deres Præst, som dog i højere Grad er fælles for alle Kommunens Beboere end Lærerne, som jo hver have sit Distrikt, og det er jo kun Beboerne i det ene Distrikt, som have Nytte af den Lærer, de have. I et af Kommunens Distrikter kan der sidde en dygtig Lærer, og i et andet en mindre dygtig eller maaske daarlig Lærer; men lige godt hjælpe de alle til at lønne den dygtige Lærer, saa jeg kan ikke se, at der er noget til Hinder for at følge samme Fremgangsmaade over for Præsten. Principielt tror jeg ikke, at der kan gøres nogen synderlig Indvending imod en saadan Ordning. Naar der tales om, at det vilde være en alt for stor Gave til de nuværende Tiendeydere, kan jeg egentlig heller ikke erkende,